

УДК 159.922

С. В. СИВАШ

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЦЕСУ СТАНОВЛЕННЯ МОЛОДОГО ПЕДАГОГА В ПРОЦЕСІ ПРОФЕСІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ

У статті розглянуто проблему професійного становлення молодого педагога в умовах трансформаційного суспільства. Розкрито особливості становлення молодого педагога в професійній діяльності та головні концептуальні підходи до трактування сутності зазначеного поняття. Окреслено головні етапи становлення молодого педагога в професійній діяльності.

Ключові слова: *молодий педагог, становлення, професійне становлення, професійна діяльність.*

Питання професійного становлення особистості набуває дедалі більшої значущості в сучасних умовах соціально-економічних перетворень. Розвиток системи педагогічної освіти акцентує увагу на формуванні педагога-професіонала, здатного адаптуватися до змінних умов соціуму, продуктивно реалізувати інноваційні педагогічні технології, здійснювати в професійній діяльності саморозвиток, самоосвіту, самопроектування особистості.

Слід зазначити, що видатні педагоги П. Блонський, А. Макаренко, С. Шацький, розглядаючи професійне становлення молодого вчителя, підкреслювали, що особистість педагога формується в безпосередній взаємодії із соціальним середовищем.

Також професійне становлення молодого педагога значною мірою залежить від процесу адаптації до нових умов життєдіяльності, уміння побудувати ефективні відносини з учасниками навчально-виховного процесу.

Початок трудової діяльності – найбільш важливий і відповідальний крок у професійному становленні педагога. Перші кроки педагогічної діяльності, як вважають досвідчені науковці, є головною школою особистісно-професійного виховання. Становлення молодого педагога в професійній діяльності відіграє особливу роль у процесі розвитку особистості молодого вчителя, його професійної свідомості, забезпеченні успіху в професійній діяльності. Випускник вищого педагогічного навчального закладу стає суб'єктом нової для нього професійно-педагогічної діяльності саме на початкових етапах професійного становлення, розпочинаючи практичне освоєння її функціонального змісту.

Разом з тим, Закони України “Про освіту”, “Про загальну середню освіту”, “Про вищу освіту”, Державна програма “Освіта (Україна ХХІ століття)”, Національна доктрина розвитку освіти, Державна програма “Вчитель” наголошують на необхідності постійного вдосконалення професійного рівня і педагогічної майстерності педагогічних працівників. У Державній програмі “Вчитель” вказано на необхідність створення системи професійно-педагогічної адаптації молодих фахівців, визначення змісту й форм роботи

органів управління освітою та навчальних закладів для забезпечення їхнього професійного становлення і зростання. Відновлення такої системи роботи з молодими вчителями, яка існувала ще у 80-х рр. ХХ ст., зумовлено, насамперед, необхідністю реалізації ідеї неперервності освіти вчителя.

Мета статті – визначити та розкрити особливості процесу становлення молодого педагога в процесі професійної діяльності.

Зважаючи на актуальність дослідження, ми ставили за мету на основі аналізу наявних публікацій, законодавчої бази, власних спостережень розкрити процес становлення молодого педагога у професійній діяльності. Виходячи із цього, для нашого дослідження слушною є думка М. Рубінштейна про те, що у вищому навчальному закладі створюється лише основа, фундамент для дозрівання вчителя. Молоді педагоги повинні набувати зрілості значною мірою в школі, де відбувається життєва самоосвіта в широкому розумінні цього слова. Учений акцентує, що молодий педагог, який закінчив навіть найдосконаліший педагогічний навчальний заклад, ніколи не може бути повністю готовим. Під час набуття власного досвіду педагогічної діяльності, живої участі в справі відбувається справжнє дозрівання й перевірка, доповнення, розгортання того, що було засвоєне в процесі навчання, тобто становлення молодого педагога [21, с. 84]. На особливу увагу заслуговують праці, у яких досліджено широкий спектр проблем професійного становлення педагога. Зокрема, питання про місце світоглядної підготовки в системі педагогічної освіти, теоретичних аспектів професійного становлення педагога так чи інакше торкаються вчені С. Бережна, Ю. Беляєв, І. Богданова, Т. Кисельова, Л. Коновалова, Н. Кузьміна, І. Підласий [3; 4; 23]. Різні аспекти професійної підготовки вчителів, проблему формування активної професійної позиції у майбутніх педагогів вивчали Г. Жиру, С. Кримський, Х. Ортега-і-Гассет, А. Сорокін, П. Фрейре, І. Чернокозов [6; 30]. Загальні та філософські проблеми становлення педагога та його професійної й соціальної адаптації розглядали С. Болсун, С. Вершловський, О. Гура, Е. Гусинський, Е. Зеєр, С. Максименко, І. Облес, Є. Пассов, В. Радул, О. Савченко, М. Сметанський, Ю. Турчанінова [5; 25].

Розвиток творчої активності в процесі професійного становлення педагога досліджували Ю. Афанасьєв, У. Клімов, Т. Кудрявцев, Н. Лавриченко, К. Левітан [1; 14]; підготовку майбутнього вчителя до інноваційної діяльності – Н. Кузьміна та П. Толочко [13; 26].

У працях В. Андрієвського, Г. Балла, А. Волинець, В. Зливкова, О. Козлової, Н. Лукашевича, В. Табачковського [2] показано роль особистості педагога й стилю його діяльності, вплив організованої дії на результативність педагогічного процесу. Слід підкреслити, що становлення майбутнього фахівця ґрунтується на його громадському та особистісному досвіді. Тому опанування професії та розвиток професійних якостей, крім засвоєння певних когнітивних схем, формування вмінь і навичок, цілісних систем предметних значень і спеціальних засобів мислення, передбачає глибокі перетворення самої структури особистості вчителя як результат набуття ним фа-

хової компетентності. Таким чином, професійне становлення молодих спеціалістів, згідно з твердженням І. Алексеевої, – це “безперервний процес набуття особистістю професійної компетентності, яка виражається в саморозвитку та самореалізації в педагогічній діяльності” [17, с. 9].

Зазначимо, що професійне становлення педагога та його головні етапи нерозривно пов’язані з віковим розвитком і загальним становленням особистості молодого вчителя. Цінними, на наш погляд, є підходи учених до дефініції та розуміння сутності ключового поняття нашого дослідження “молодий учитель”. Учені та практики поряд із поняттям “молодий учитель”, “молодий педагог” використовують поняття “учитель-початківець”. Слід підкреслити, що в психолого-педагогічних дослідженнях наявні різні підходи як до дефініції категорії “молодий вчитель”, так і до визначення меж вікового періоду.

Зокрема, В. Радул вважає, що віковий період молодого вчителя – це головний період від 18 до 25 років. Він, на думку вченого, характеризується найбільшими змінами за наявності високих показників розвитку інтелектуальних функцій [20, с. 131]. Так, вчені Б. Дьяченко [8] та М. Сметанський [24] визначають ширші вікові межі професійного становлення молодого вчителя. Зокрема, Б. Дьяченко робить акцент на тому, що поняття вікових особливостей і вікових меж важливого значення не мають. На думку вченого, межі віку рухомі, динамічні, мінливі, пов’язані з конкретними соціальними та історичними умовами розвитку особистості. Водночас учений зауважує, що, оскільки закінчення навчання у вищому навчальному закладі та початок роботи вчителем припадають на вік 21–35 років, ці поняття можна вважати ідентичними [8, с. 91–92].

Згідно з М. Сметанським, професійне становлення молодого вчителя припадає на вік від 23–25 до 28–30 років [24, с. 28].

Таким чином, вчені співвідносять категорію “молодий педагог” із віковим періодом “молодість”. Це період життя від закінчення юності (20–23 роки) до 30 років, коли молода людина пройшла процес становлення себе в дорослому житті, але верхня межа молодості може бути більшою.

Отже, аналіз психолого-педагогічних джерел свідчить, що період становлення молодого педагога є головним періодом формування основних рис його характеру та інтелекту. Саме в цей період молодий педагог досягає піку й спаду багатьох психічних функцій, досягає становлення особистості.

Перш ніж перейти до розкриття етапів становлення молодого педагога, з’ясуємо підходи деяких учених у висвітленні сутності ключових понять нашого дослідження (“становлення”, “професійне становлення”).

Поняття “становлення” належить до категоріального апарату психології, соціології, філософії, педагогіки та інших галузей знань.

Зокрема, *становлення* трактують як філософську категорію, яка виражає спонтанну мінливість речей і явищ, їхній неперервний перехід, перетворення з одного на інше. Класичним представником концепції становлення вважають Геракліта, який сутність цієї категорії виразив відомою формулою “все тече, все змінюється” [27, с. 539].

Становлення – філософська категорія, яка відображає виникнення нового через знищення старого на основі постійної мінливості структур і систем матеріального світу. Становлення є виразом перетворення можливості надійсність. Специфічне гносеологічне значення категорії становлення полягає в тому, що вона дає можливість повніше розкрити механізм утворення нової властивості в її генетичному зв'язку зі старою – як рух і розв'язання суперечності між буттям і небуттям, минулим і майбутнім [28, с. 496].

Становлення є філософською категорією, яку використовують для позначення процесу набуття предметом, що виникає, якісної визначеності.

Воно являє собою єдність буття й небуття, виникнення та знищення. Категорія “становлення” виявляється як форма відображення одного з моментів об'єктивно-реального розвитку, коли нове явище вже почало існувати, але ще не набуло завершеної форми [29, с. 661–662].

Вчений С. Вершловський розглядає становлення молодого педагога як ланку в системі його неперервної освіти, органічно пов'язану з вузівським періодом і наступним організованим підвищенням його кваліфікації [22, с. 5].

Згідно з Є. Пасовим, професійне становлення особистості – це свідомо діяльність людини, котра вибрала професію вчителя. У професійному становленні особистості все залежить від ставлення до професії, від рівня особистої відповідальності за неї, за себе як працівника [19, с. 94].

Для нашого дослідження є цікавим також підхід С. Максименка. Вчений слушно акцентує на тому, що проблему професійного становлення молодих учителів доцільно розглядати не лише з боку наявних недоліків і помилок у їхній вузівській підготовці, а передусім крізь призму внутрішніх суперечностей етапу професійного становлення. Сутність професійного становлення, згідно з С. Максименком, полягає в тому, що індивід, взявши на себе професійну роль учителя, лише розпочинає освоєння функціонального змісту професійної педагогічної діяльності [16, с. 14]. Інші дослідники проблеми професійного становлення молодого педагога, зокрема Т. Чувакова, визначають його як багатовимірний феномен, який у педагогічному плані охоплює дві суттєві складові: становлення особистісне й становлення статусне (зовнішнє). Ці складники тісно взаємопов'язані: досягнення педагогом певного рівня в особистісному плані виявляється в зовнішніх діях і сприяє зростанню його кар'єри [31, с. 3].

Слід зазначити, що дослідники Е. Гусинський та Ю. Турчанінова, аналізуючи філософські проблеми становлення молодого педагога (вчителя-початківця), акцентують на тому, що відокремити розвиток від становлення нелегко, і для філософії освіти це надзвичайно суттєво. Розмірковуючи про становлення й розвиток особистості, вони розглядають здебільшого той період, коли особистість тільки формується, проте вона ще не виявилася повністю [7, с. 31]. Становлення вчителя, на думку вчених, відбувається важче, гостріше, болісніше, ніж у представників інших інтелектуальних професій. Це зумовлено тим, що педагогічна освіта не забезпечує їм гідний стартовий “майданчик” для злету в професію. Рівень психолого-пе-

дагогічної, загальнокультурної та соціальної готовності вчителя-початківця залежить тільки від нього самого, його індивідуального освітнього досвіду [7, с. 215].

На наш погляд, найбільш детально розкрив сутність поняття “професійне становлення” у психолого-педагогічних дослідженнях учений В. Орлов.

Він зазначає, що поняття “професійне становлення” дає змогу повніше розкрити механізм утворення нових рис особистості, зокрема професійних, у їхньому генетичному зв’язку з попередніми особистісними станами: студента, фахівця, як рух між минулим і майбутнім, ідеальним і реальним, буттям і небуттям [18, с. 58].

Професійне становлення фахівців різних спеціальностей та кваліфікаційних рівнів В. Орлов визначає як:

– виникнення в особистості тих професійних рис, яких у неї не було і які відповідають суттєвим вимогам професії;

– психолого-педагогічне явище, що відображає ситуацію об’єктивно-реального розвитку, коли професійні риси сформувалися, але професійна діяльність не набула завершеної форми;

– рух до розв’язання суперечності між наявними рефлексивними уявленнями, способами мислення, знаннями, вміннями й навичками професійної діяльності та відсутністю досвіду їх реалізації на практиці, між минулим досвідом особистісного розвитку (набуття знань, умінь і навичок у певній галузі, техніки виконання професійних дій) та майбутнім розвитком професійної майстерності, культури праці, між двома етапами усвідомлення власного “Я”: “Я-студент”, що оволодіває професією, і “Я-фахівець” [18, с. 58].

Водночас учений зазначає, що професійне становлення є процесом такого рівня суб’єктності, коли наслідування зразкам стає другорядним.

Значущим його результатом, серед інших складників, є усвідомлення власного професійного почерку, стилю, типу та способів професійної поведінки й діяльності [18, с. 59].

Цікавим є те, що в психолого-педагогічних дослідженнях немає чіткої визначеності й щодо етапів становлення молодого вчителя в перші роки його самостійної педагогічної діяльності. Багато дослідників виділяють стадії, рівні, етапи, які проходить фахівець у своєму професійному просуванні.

На сьогодні в науці немає загальноприйнятого поділу професійного шляху педагога на етапи або фази. Скористаємося одним з варіантів, запропонованих Є. Клімовим: оптант – фаза вибору професії; адепт – людина, що вже стала на шлях прихильності до професії й освоює її; адаптант – звання молодого фахівця до роботи, входження в тонкощі роботи; інтернал – досвідчений працівник, який уже може самостійно й успішно справлятися з основними професійними функціями; майстер, авторитет, наставник [10]. Так, дослідник В. Орлов, порівнюючи професійне становлення з навчанням, яке обмежене певними часовими межами, зауважує, що воно немає й не може мати чітко визначеного та заздалегідь спланованого початку або кінця. Початок професійного становлення може бути зафіксований

на будь-якому етапі професійної підготовки й навіть у допрофесійний період, а закінчитися тоді, коли людина, яка одержала спеціальну підготовку, відчула себе та виявила як професіонал, або тоді, коли людина втратила бажання вдосконалювати свою професійну майстерність [18, с. 58–59].

К. Левітан виділяє три основні стадії: підготовча (довузівська) стадія, пов'язана з вибором професії; початкова (вузівська) стадія, під час якої формуються основи професійно важливих умінь і властивостей особистості вчителя; основна (післявузівська) стадія. Це період розвитку всіх сутнісних сил особистості вчителя з метою її повної реалізації в педагогічній діяльності. Саме на цьому етапі відбувається становлення особистості педагога-професіонала [15]. Дослідники Т. Кудрявцев [12], Е. Зеер виділяють чотири стадії професійного становлення особистості педагога:

1. Формування професійних намірів: усвідомлений вибір особистістю професії на основі врахування своїх індивідуально-психологічних особливостей. Становлення молодого педагога починається з формування професійних намірів, які є рівнодіючими багатьох факторів: престижу професії, потреби суспільства, впливу сім'ї, засобів інформації тощо. Важливу роль у виборі професії відіграє спрямованість особистості на певний предмет праці, яка виявляється в інтереси, захоплення.

2. Професійна підготовка: освоєння системи професійних знань, умінь і навичок, формування професійно важливих якостей особистості, схильності та інтереси до майбутньої професії. Друга стадія – це, перш за все, навчання у ВНЗ. Основними психологічними новоутвореннями на цьому етапі є професійно-педагогічна спрямованість, педагогічний хист і здібності, професійно-етичні ціннісні орієнтації, духовна зрілість, готовність до педагогічної діяльності.

3. Професіоналізація: входження (адаптація) й освоєння професії, професійне самовизначення придбання професійного досвіду, розвиток властивостей і якостей особистості, необхідних для кваліфікованого виконання професійної діяльності.

4. Майстерність: якісне, творче виконання професійної діяльності, інтеграція сформованих професійно важливих якостей особистості в індивідуальний стиль діяльності. У міру оволодіння педагогічною майстерністю все більшої привабливості набуває сама діяльність. Задоволення приносить сам процес навчання учнів, спілкування з ними. Педагогічна діяльність стає потребою особистості. Майстерність означає, що професійне становлення особистості відбулося.

Нам близька думка С. Вершловського про те, що професійне становлення молодого вчителя має свої етапи, які відрізняються цілями, поставленими ним перед собою. Їхня часова тривалість і характер перебігу зумовлені поєднанням ціннісно-мотиваційних чинників і конкретних умов діяльності.

Керівництво становленням молодого педагога ефективно настільки, наскільки, з одного боку, сприяє оволодінню навичками звичайної, “чорнової роботи”, а з іншого – забезпечує розвиток особистості педагога, його

здатності до саморегуляції. Результатом успішного професійного становлення спеціаліста є формування творчого стилю діяльності [22, с. 5–6].

Таким чином, професійне становлення особистості – це цілісний, динамічно розгорнутий у часі процес від формування професійних намірів до повної реалізації себе у творчій педагогічній діяльності.

Отже, однією з умов професійного становлення, як зазначено в Концепції педагогічної освіти, є “підготовка педагога, здатного забезпечити всебічний розвиток людини як особистості і найвищої цінності суспільства” [11, с. 3]. Адже діяльність педагога не визнає стереотипів та шаблонів. Вона передбачає ініціативність, творчість, допитливість і невпинний пошук нових шляхів розв’язання проблем та новітніх технологій навчання, які відповідали б вимогам сьогодення. “Той, хто на все життя обирає педагогічну професію, має володіти бодай трьома особливостями: умінням шанувати і любити людей більше, ніж себе; умінням пожиттєво набувати знання і різновиди людського досвіду – теоретичний, практичний, естетичний; умінням передавати різновиди досвіду учням” [9, с. 117].

На нашу думку, показником рівня розвитку особистості молодого вчителя на початкових етапах самостійної професійної діяльності є його соціальна зрілість. Особистісна соціальна зрілість охоплює певні компоненти (відповідальність, позитивне ставлення до світу, саморозвиток, толерантність тощо). Становлення соціальної зрілості особистості молодого вчителя нерозривно пов’язане з його професійним становленням.

Висновки. Отже, процес професійного становлення педагога є важливим етапом у формуванні педагогічної майстерності та фахового становлення педагога. Тому це багатогранне явище у професійній діяльності вчителя повинно бути предметом постійних досліджень сучасної педагогічної науки. Подальшого вивчення потребують проблеми розвитку професійної компетентності вчителя. Підсумовуючи, зазначимо, що аналіз професійного становлення молодого вчителя як філософської, психологічної, соціальної та педагогічної проблеми засвідчує її багатоаспектність, а тому не обмежується вищерозглянутими питаннями.

Список використаної літератури

1. Афанасьєв Ю. Л. Проблема філософсько-методологічного забезпечення формування професійної свідомості молодого фахівця / Ю. Л. Афанасьєв // Філософія освіти в сучасній Україні: матеріали Всеукраїнської наук.-практ. конф. (1–3 лютого 1996 р.). – Київ: ІЗМН, 1997. – С. 192–194.
2. Балл Г. О. Методологічні засади формування і реалізації мовної політики в Україні / Г. О. Балл, В. Л. Зливков // Соціальна психологія. – 2008. – № 2. – С. 26–41.
3. Беляєв Ю. І. Актуальні проблеми підготовки вчителів / Ю. І. Беляєв, В. В. Кузьменко // Монографічний збірник статей Херсонського державного педагогічного інституту / відп. за вип. В. В. Кузьменко. – Херсон, 1997. – С. 5–7.
4. Богданова І. Професійно-педагогічна підготовка вчителя. Теоретичне обґрунтування / І. Богданова // Рідна школа. – 1990. – № 1. – С. 23–25.
5. Болсун С. Модель ідеального вчителя / С. Болсун // Рідна школа. – 1999. – № 2. – С. 55–60.
6. Всё начинается с учителя: учебн. пособ. для студ. пед. институт. – Москва: Просвещение, 1983. – 175 с.

7. Гусинский Э. Н. Введение в философию образования / Э. Н. Гусинский, Ю. И. Турчанинова. – Москва : Логос, 2000. – 224 с.
8. Дьяченко Б. А. Развитие профессионализма молодого учителя в системе послыдипломной освіти : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 / Б. А. Дьяченко. – Київ, 2001. – 231 с.
9. Зязюн І. Краса педагогічної дії / І. Зязюн, Г. Сагач. – Київ : Зоря, 1997. – 242 с.
10. Клімов Е. А. Психологія професіонала / Е. А. Клімов. – Москва, 1996. – 400 с.
11. Кремень В. Освіта і наука України. Шляхи модернізації / В. Кремень. – Київ : Грамота, 2005. – 215 с.
12. Кудрявцев Т. В. Психологічний аналіз динаміки професійного самовизначення особистості / Т. В. Кудрявцев, В. Ю. Шегурова // Питання психології. – 1983. – № 2. – С. 51–59.
13. Кузьмина Н. В. Формирование педагогической направленности у студентов в процессе изучения педагогики и психологии / Н. В. Кузьмина // Ученые записки ЛГУ им. А. А. Жданова. Серия филологических наук. – Ленинград : Изд-во ЛГУ, 1957. – № 244. – Вып. II. Психология и педагогика. – С. 137–149.
14. Лавриченко Н. М. Роль учителя в соціалізації учнівської молоді (Європейський контекст) / Н. М. Лавриченко // Педагогіка і психологія. – 1999. – № 3. – С. 101–107.
15. Левітан К. М. Особистість педагога: становлення і розвиток / К. М. Левітан. – Саратов, 1991. – 365 с.
16. Максименко С. Д. Професійне становлення молодого вчителя / С. Д. Максименко, Т. Д. Щербан. – Ужгород : Закарпаття, 1998. – 105 с.
17. Орлов В. Ф. Становлення вчителя / В. Ф. Орлов // Педагогіка і психологія. – 2005. – № 1 (46). – С. 34–36.
18. Орлов В. Ф. Професійне становлення фахівця (з досвіду теоретико-методичних досліджень) / В. Ф. Орлов // Професійне становлення особистості: проблеми і перспективи : матеріали II міжнар. наук.-практ. конф. – Хмельницький, 2003.
19. Пассов Е. И. Мастерство и личность учителя. На примере деятельности учителя иностранного языка : учеб. пособ. для учителей иностр. языка / Е. И. Пассов. – Москва : Флинта : Наука, 2001. – 237 с.
20. Радул В. В. Становлення соціальної зрілості молодого вчителя (теорія і практика) : автореф. дис. ... д-ра пед. наук : спец. 13.00.01 “Загальна педагогіка та історія педагогіки” / В. В. Радул. – К., 1998. – 36 с.
21. Рубинштейн М. М. Проблемы учителя : учеб. пособ. для студ. высш. пед. учеб. заведений / М. М. Рубинштейн ; под ред. В. А. Слостенина. – Москва, 2003. – 288 с.
22. Руководство профессиональным становлением молодого учителя : сб. науч. тр. / редкол.: С. Г. Вершловский (отв. ред.) и др. – Москва : АПН СССР, 1985. – 108 с.
23. Савченко О. Я. Ціннісні орієнтації шкільної освіти / О. Я. Савченко // Філософія освіти XXI століття: проблеми і перспективи : зб. наук. праць за матеріалами методологічного семінару, 22 листопада 2000 р. – Київ : Знання, 2000. – Вип. 3. – С. 23–27.
24. Сметанський М. І. Формування соціальної відповідальності вчителя / М. І. Сметанський. – Вінниця : Континент, 1993. – 92 с.
25. Табачковський В. Г. Гуманізм та проблема діалогу культур / В. Г. Табачковський // Філософська думка. – 2001. – № 1. – С. 6–25.
26. Толочко П. Золотий міст між двома світами / П. Толочко // Віче. – 1997. – № 1. – С. 86–92.
27. Философский словарь / [под ред. И. Т. Фролова]. – 7-е изд., перераб. и доп. – Москва : Республика, 2001. – 719 с.
28. Філософський словник / [за ред. В. І. Шинкарука]. – Київ : Гол. Ред. УРЕ АН, 1973. – 600 с.

29. Філософський словник / [за ред. В. І. Шинкарука]. – 2. вид. і доп. – Київ : Голов. ред. УРЕ, 1986. – 800 с.

30. Чернокозов И. И. Профессиональная этика учителя : кн. для учителей / И. И. Чернокозов. – 2-е изд., доп. и перераб. – Киев : Рад. школа, 1988. – 221 с.

31. Чувакова Т. Г. Професійне становлення молодого вчителя у США : автореф. дис. ... канд. пед. наук : спец. 13.00.04 “Теорія і методика професійної освіти” / Т. Г. Чувакова ; Ін-т педагогіки і психології проф. освіти, Акад. пед. наук України. – Київ, 2004. – 20 с.

Стаття надійшла до редакції 22.08.2014.

Сиваш С.В. Особенности процесса становления молодого педагога в процессе профессиональной деятельности

В статье рассматривается проблема профессионального становления молодого педагога в условиях трансформационного общества. Раскрываются особенности становления молодого педагога в профессиональной деятельности и главные концептуальные подходы к трактовке сущности обозначенного понятия. Обозначаются главные этапы становления молодого педагога в профессиональной деятельности.

Ключевые слова: молодой педагог, становление, профессиональное становление, профессиональная деятельность.

Sivash S. Features of Becoming a Young Teacher in the Course of Professional Activities

The problem of professional formation of young teacher in conditions of society. Determined that the young teacher professional development largely depends on the process of adaptation to new conditions of life, the ability to build effective relationships with members of the educational process. Indicated that teacher professional development and its main stages are inextricably linked with the age of the individual and the general formation of the young teacher. The researchers correlated the category of “young teacher” of ages “youth.” This period of life from the end of adolescence (20-23 years) to 30 years, when a young man was the process of establishing themselves in adult life, but the upper limit of the youth may be more. Based on the analysis of psycho-pedagogical sources determined that the period of the young teacher is the main period of formation of the main features of his character and intellect. At that time a young teacher reaches a peak and decline of many mental functions is formative. The paper approaches some scientists uncovered in coverage of the key concepts of the nature of research (“becoming”, “professional development”). We close view of a scientist F. Orlov, who revealed the most detailed nature of the concept of “professional development” in psychological and educational research. This article outlines the main stages of a young teacher in professional performance in terms of various researchers. We are close to the idea S.G. Vershlovskoho that young teacher professional development has stages, different goals, which puts it ahead. Their temporal duration and course due to a combination of value-motivational factors and specific operating conditions. Thus, the process of becoming a professional educator is an important step in the formation of pedagogical skills and professional formation of teachers. Therefore, it is multi-faceted phenomenon in the professional work of the teacher should be the subject of constant research of modern pedagogy.

Key words: young teacher, development, professional development, professional activity.